

PERSONĪBA **Ivars Pētersons**

Ar rokenrolu uz sirds

Labprātāk **Ivars Pētersons** nogrieztu matus uz ezīti. Tad atkristu ilgā ņemšanās pie spoguļa, mēģinot izveidot frizūru kā Elvisam Preslijam. Taču viņam šis tēls jātur – tā jau gandrīz 20 gadu ir viņa lielā loze. Atmodas laikā bija cits krējuma pods – auseklīši un nameji, ar kuriem viņš, būdams profesionāls metālkalējs, apgādāja ārzemju latviešus. Savu jubileju Ivars svinēs ar vērienu – Dailes teātris rībēs rokenrolā un šūposies mīlas balādēs. “Tur būs manas fanes,” saka Ivars. “Slēptās un atklātās.”

▲ **KURŠ LĪDZĪGĀKS?** Ik gadu Elvisa Preslija dzimtenē Amerikā pulcējas vīri, kuri grib līdzināties slavenajam dziedonim. Nenoklausīties un nenoskatīties! Mūsu Elviss tika finālā!

SANDRA LANDORFA FOTO: GEORGS VILJAMS HIBNERIS

Kad piemin latviešu Elvisa Preslija vārdu, viņu zina gandrīz ikviens. Taču divainā kārtā Ivaram ir izdevies izvairīties no dzelteno un arī citu žurnālu lappusēm. Varbūt tāpēc, ka mega daudz Elvisa caurmēra latvietim nemaz nevajag. Pa pīlītei, pa kādai dziesmai – kopīgā pasākumā. Tie, kam vajag vairāk, pulcējas klubiņos vai arī aicina Ivaru spēlēt banketos – ienesīgi, bet ne īpaši populāri. Ja Vecrīgā pie kafejnīcas *Rocabilly* āra galdiņa man pretī sēdētu īstais Elviss, viņā, iespējams, būtu vairāk sadegšanas sindroma, temperamenta, hm... arī harizmas? Ir neglīti salīdzināt, ja pat Ivars viņu sauc par ģēniju...

– **Cilvēki zina, ka tu visu radošo mūžu esi bijis uzticīgs vienam stilam. Tas ir pareizi?**

– Jā, lai gan tā uzticība ir nosacīta – nav tā, ka neatzīstu ko citu. Uz lielās skatuves esmu dziedājis arī dzezu, kādreiz mājas ballītēs – kaut ko no latviešu klasikas. Bet pamatā, protams, man ir stils, ko piekopju, un tas arī ir vistuvāk sirdij. Elvisa tēls nav saistīts ar komerciju.

– **Tieši gribēju jautāt – cik daudz tajā mārketinga?**

– Viss ir sanācis otrādi – vispirms

esmu sācis darīt to, kas sirdij riktīgi patīk. Jo, kad sāku mācīties šīs dziesmas, man bija gadu divpadsmit. Mājās bija ieraksti lentēs, tēvs klausījās. Tur skanēja Frenks Sinatra, Lūiss Ārmstrongs un Elviss Preslijs, protams. Mūzikas skolas obligātais repertuārs tajos gados nebija tas interesantākais, un es laiku pie klavierēm centos pavadīt, mācoties šīs dziesmas.

– **Tā, kā dzirdēji? Bez notīm?**

– Jā, un vārdus pierakstīju pēc skaņām, jo vēl nebija nojausmas par angļu valodu. Skolā mācījos vācu. Mūzikas skolas klavieru klasi pabeidzu ar piecnieku, lai gan biju diezgan slinks uz obligāto repertuāru. Skolotāja vienmēr rakstīja ar sarkanu, ka jāspēlē vairāk. Tikai pēc tam mani sāka dēvēt par latviešu Elvisu, balss tembrs mazliet līdzīgs...

– **Un izskats.**

– Nu jā... Tā matu ķemmēšana ir visai piņķerīga, tie nekādi negrib sagulties uz vajadzīgo pusi. Es jau saku – ja kavēju randiņu, tas ir tieši tik ilgi, cik esmu taisījis matus. (*Interviju Ivars nokavēja par 10 minūtēm. – Aut.*) Es cenšos nekavēt, bet... Nav tā, ka es būtu izdomājis, ka būšu Elviss, tāpēc mani ņems uzstāties klubos, pasākumos. Jo arī tā visa Elvisa līdzība un dziedāšana man ir līdz zināmai robežai, ko esmu

sev nolīcis. Negribu viņu sākt atdarināt tik ļoti kā ārzemēs, Amerikā.

– **Fanātiski?**

– Jā, ceļos no rīta ar domu, ka esmu Elviss, taisu plastisko operāciju, lai būtu līdzīgāks. Lai gan cilvēki tā dara, esmu runājis Elvisa līdzinieku konkursos, arī es pirms pieciem gadiem tādā piedalījos. Mani uzaicināja uzstāties, bet es uz to visu skatījos mazliet rezervēti – no malas. Vairāk kā uz šovu, festivālu, man nebija tik svarīga uzvara, godalgota vieta, lai gan līdz pusfinālam tiku – starp desmit labākajiem.

– **Dalībnieku droši vien bija daudz?**

– Kādi septiņdesmit. Ja Amerikā iegūsti kādu vietu festivālā, tā ir iespēja uzkāpt pa kāpnītēm un varbūt tikt dziedāt Lasvegasā. Bet Latvijā tas absolūti neko nenozīmē – pilnīgi vienalga, esmu tāds Elviss vai šitāds, tas man neatver durvis uz kādu smalkāku klubu.

Elvis forever!

– **Bet tev to titulu tomēr kāds piešķīra?**

– Šķiet, pirmā vieta, kur mani sāka saukt par Elvisu, bija Liepājas *u.t.t.* – Igo klubs. Deviņdesmito gadu sākumā, pirms vairāk nekā divdesmit gadiem, es tur spēlēju. Pavadīju sevi

uz klavierēm, cilvēki sēdēja, ēda, dzēra, atpūtās, padejoja. Laikam Igo bija tas, kas saklausīja līdzību un sāka uz afišām rakstīt – *Elvis forever!*

– **Viņš jau arī saprot, kas ir mārketing.**

– Jā, protams, viņš ir nedaudz par mani vecāks.

– **Radošs cilvēks ir urķētājs, meklētājs, viņu vienmēr velk uz ko jaunu. Vai saproti sevī to rakstura šķautni, ka spēj būt uzticīga kam vienam?**

– Nu, nav tā, ka es nebūtu ko jaunu izmēģinājis. Ar Paulu esmu dziedājis

Gēršvina simt gadu jubilejas koncertā Operā. Man ir ļoti interesanti izmēģināt ko citu. Bet, lai tā iniciatīva nāktu no manis, man vēl laikam nav tik ļoti apnicis tas, ko daru. Vienīgais, ar ko cenšos atsvaidzināt savu muzikālo ikdienu, ir noorganizēt kādu koncertu, kā tagad – 7. septembrī. Tas atšķaida rutīnu, kas iestājas, visu laiku spēlējot klubos un banketos.

– **Tev ir pusapaļa dzīves jubileja?**

– Jā, būs 45 gadi. Gribas kaut ko arī sev uzdāvināt un neko labāku nevaru iedomāties, kā noorganizēt koncertu,

ielūgt draugus, paziņas. To vēl nevar saukt par tradīciju, tas ir tikai otro reizi – lielāks koncerts bija pirms pieciem gadiem Dzintaru koncertzālē, arī septembra sākumā. Toreiz pats Dievs bija manā pusē, sūtot fantastisku laiku, naktī bija pāri 20 grādiem, silts, un atvērtā koncertzālē tas ir ļoti svarīgi. Ja cilvēki salst, ir vējš un lietus, tas neļauj atslābināties.

– **Ja par gadiem – tu, šķiet, jau esi pārdzīvojis Elvisu.**

– Elviss aizgāja 42 gadu vecumā. Bet, kā saka, viņam bija ļoti intensīvs ▶

PERSONĪBA Ivars Pētersons

► dzīves ritms. Viņš sevi vienkārši sadedzināja – ar slodzi. Protams, ir izņēmumi – kā Frenks Sinatra, kurš māk to visu sabalansēt.

– **Kurš sevi milēja.**

– Jā, nu kaut kā tā.

– **Tu vairāk kā Sinatra, ne Preslijs?**

– Ja esmu uz skatuves, publikas priekšā, tad cenšos sevi netaupīt. Reizēm ir tā, ka pēdējās dziesmas laikā sāk durt sirdi, tāda atdeve... Mani tas aizrauj. Esmu viss tajā iekšā, esmu mūzikā. Mugura ir slapja pēc katra taima. Tāpēc ārpus mūzikas cenšos nodarboties ar sportu – ar riteni braukt, papeldēt, uz svaru zāli aiziet. Ir ļoti svarīgi uzturēt sevi formā. Kaut gan Elvisam bija karatē josta, bet jau septiņdesmitajos gados viņš pēc sportista neizskatījās – svāra problēmas un tā.

– **Un droši vien atkarības.**

– Nu, protams. Bez tām... Tās ļoti daudzus mūziķus ir paņēmušas savā varā. Ejot uz skatuves, vieglāk ir uzstāties, ja esi ieņēmis kādus stimulējošus preparātus – alkoholu vai...

– **Tas atbrīvo?**

– Jā, un tā kā uzlādē – ir kā dopings sportistiem, tajā brīdī.

– **Vieglajam žanram tas pat šķiet... iederīgi.**

– Piemēram, amerikāņu dziedātājs Dins Mārtins – vienā rokā vienmēr viskija glāze, otrā – cigārs.

Man, lūdzu, bulciņu, kafiju un vēl kaut ko...

– **Tev pašam tāds bohēmas laiks ir bijis?**

– Tas zināmā mērā saistījās ar to, ka mācījos Lietišķās mākslas vidusskolā, kur pabeidzu metālapstrādes nodaļu. Tur varēja ģērbties, kā gribi. Paņēmi lielo mapi padusē un staigāji pa ielām – mācības bija te vienā, te citā vietā. Maksāja stipendiju, varēja ieiet kafejnīcā, paņemt kādu bulciņu, kafiju un vēl kaut ko. Es Mākslas akadēmijā nemācījos, bet tāpat kopā bijām, diplomdarbus taisījām, un tā jau bija tā bohēma. Ar vecākiem dzīvoju pašā centrā, kur veikals *Orbīta*.

– **Pie Brīvības pieminekļa?**

– Jā, biju centra čalis, viss aizsniedzams piecās minūtēs – Vecrīga, centrālie krogi *Dieva auss*, *Paleta*, *Māksla*.

– **Tā kā dabūji izbaudīt...**

– ... to mākslinieku bohēmu – jā. Ne mūziķu.

– **Un kas notika pēc lietišķajiem?**

– Mums ar kolēģi Mežaparkā bija

metālapstrādes darbnīca. Tas bija Atmodas laiks, Helsinku kustība, pamazām te sāka ierasties ārzemju latvieši. Augstā vērtē bija visi tautiskie Nameja gredzeni, Saules gredzeni, Mežotnes pinumi, bija labs noiets, un mēs tās rotas gatavojām, lai gan diplomdarbā kalu kamīna piederumus. Kādu pusgadu Misā kūdras fabrikā smēdē strādāju par kalēju. Ko nu kolhozam vajadzēja, to kalu.

– **Dauzīji ar āmuru un pie sevis dangoji Presliju?**

– Toreiz man tā mūzika nebija tik ļoti.

– **Bet ģitāra bija?**

– Jā, pirmo man uzdāvināja uz kristībām. Ne jau baznīcā, bet kultūras namā. Tā kā tas bija diezgan liktenīgi.

– **Un kopš tā brīža tev visu laiku ir ģitāra?**

– Principā – jā. Taču pirmos desmit gadus, muzicējot klubos, pavadīju sevi uz klavierēm. Bet tad izlēmu, ka varbūt labāk ir, ja stāvi publikas priekšā ar ģitāru – veidojas kontakts. Tagad klavieres labprāt spēlēju mājās, arī koncertos vismaz kādu gabalu cenšos nospēlēt, bet pārsvarā muzicēju ar ģitāru. To apguvu pašmācības ceļā. Tēvs sāka mācīt, kādus akordus spēlēja, viņam bija dziesmas, ko viņš dziedāja ģimenes lokā.

– **Šlāgerus?**

– Tās bija sirsnīgas dziesmiņas, pirmās, ko iemācījos. Tikai vēlāk sapratu, ka ģitāra tomēr ir instruments, ko var ņemt līdzi, ar to ir daudz ērtāk nekā ar klavierēm. Nezinu, kā tagad ir jauniešiem, varbūt viņi arī dzied, nevis tikai sēž *ipodos* un *ifonos*. Bet agrāk tā bija neatņemama sastāvdaļa – ģitāru visur ņēma līdzi, spēlēja, dziedāja.

Tās stingrās vecāsmammas

– **Tomēr – kā tu no rotām uzkāpi uz skatuves? Sākās metālapstrādei nelabvēlīgi laiki?**

– Tā nevar teikt. Protams, pirmais auseklišu bums noskrējās, bet bija iespējas taisīt citas rotas. Taču man laikam tas tik ļoti nebija pie sirds. Daži paziņas tajā laikā muzicēja, uztaisījām grupu. Pirmajā sastāvā bija Eduards Glotovs, Vilnis Strods, Ingus Feldmanis, tā sākām muzicēt – Reformātu baznīcā, Poligrāfiķos. Tagad to vietu diemžēl vairs nav, ir citas – jaunas un skaistas.

– **Vai tu kā daudzi tās paaudzes jaunieši agri apprecējies?**

– Nu... he. Pirmoreiz apprecējos agri. Varbūt par to nevajag... Principā

esmu trīsreiz precējies. Pirmoreiz – deviņpadsmit gadu vecumā. Nu, nebija jau tās saprašanas – vai to vajag vai nevajag darīt. Vienu nakti paliku pie meitenes istabā, un viss, vecāmma uzreiz – *šitā patvaļa jāizbeidz, ir jābūt kārtībai!* Vecāki tās kāzas taisīja, pašam nekas nebija jādara, viss noorganizēts...

– **Redzēju, ka tu kādā kulinārijas raidījumā ar puiku saimniekoji pa virtuvi.**

– Jā, lai gan nekāds kulinārs neesmu. Tas klāsts, ko māku, nav ļoti plašs. Uzvarīt pelmeņus, uzcept omleti, kotletes – tādas vienkāršas lietas. Taču ir reizes, kad labprāt gatavoju. Mums ar ģimeni bija ļoti jauks ceļojums pa Norvēģiju ar kempers busiņu. Sieva uzreiz pateica – *es visu laiku pie plīts nestāvēšu!* Nu, cilvēks grib atpūsties, normāli. Citādi – mājās gatavo, aizbrauc tur – atkal vāri. Un es labprāt pieņemu šos noteikumus. Neko ārkārtīgu jau negatavoju, nekādus zilos brīnumus. Tur neko nepirkām, jo viss ir neadekvāti dārgi. Paēst kādā ceļmaļas restorānā – jāreķinās ar kādiem simts latiem. Nebraucām lielpilsētās, negājām veikalos, tikai baudījām dabu, vakarā uz grila cepu kādu gaļu, no Rīgas paņemtu. Tā uz turieni var braukt. Busu irējam Rīgā, tas arī nebija lēti, bet viennozīmīgi atmaksājās. Zinu, ka uz Norvēģiju šādi brauc diezgan daudz cilvēku.

Gribu pamosties savā gultā

– **Vai tu sievu savaldzināji ar savu Preslija būtību?**

– To es nezinu. Un, patiesību sakot, pat šaubos, ka ar Preslija būtību... Es pat neesmu līdz galam pārlicināts, cik viņai patīk tas, ko daru. Vai viņa par to priecājas vai labprātāk gribētu, lai daru ko citu. Tā jau saka, ka mūziķu sievām nav diez ko viegls liktenis. Kaut gan tādos – vairāku dienu tusiņos – no mājām nepazūdu.

– **Tāpēc, ka nomierinājies?**

– Nē, man visu dzīvi ir patīcis braukt mājās un gulēt savā gultā. Kaut sešos no rīta. Kā saka – nevis iet gulēt, bet pamosties savā gultā. Bet gadās no kādiem banketiem, pasākumiem atbraukt arī vēlāk – ja tie bijuši, teiksim, Ventspilī. Kamēr atkulies...

– **Ar to sievai jāsamierinās.**

– Jā, bet varu atļauties arī kādu darbdienu pavadīt ar ģimeni. Ir savi plusi un mīnusi. Tam, kurš strādā birojā, arī ir. It kā šķiet, ka cilvēks pie vietas, tomēr...

Vienmēr esmu teicis – labāk spēlēt vienam cilvēkam, kas tiešām tevī klausās, izbauda, ir laimīgs, nevis pilnam krogam, kas dzer alu, sarunājas, kam īstenībā pilnīgi vienalga.

– **Preslijs noteikti patika sievietēm – viņas spiedza un blāva. Vai esi jutis, ka tu arī noķer daiļā dzimuma uzmanību?**

– Bez tā jau nevar. Vienīgi varbūt tā spieģšana nav tik ļoti kā Amerikā sešdesmitajos gados. Kaut arī tagad varbūt tādām topa grupām kā *Prāta vētra* ir savas spiedzējas. Bet nav, protams, tā, kā rāda filmās, kur bitliem vai Preslijam meitenes skrien pakaļ. Un vēl jāatzīst, ka manas fanes – slēptās vai atklātās – tomēr ir puslīdz nobriedušā vecumā.

– **Jaunas nerodas?**

– Tās, kas vairāk atļaujas vaļības – spieģšanu, lēkšanu un tamlīdzīgi –, ir sešpadsmitgadīgas, un viņas interesē citāda mūzika. Bet tās, kam jau ir trīsdesmit vai četrdesmit, vienmēr sevi piebremzē, padomā, kā izskatīsies. Protams, ir izņēmumi.

Bez ilūzijām par svešu smilšu kasti

– **Vai esi salīdzinājis, kā tu Presliju uztvēri jaunībā un kā viņu kā personību uztver tagad, kad skats uz dzīvi ir cits?**

– Man, protams, ir žēl, ka nekad neesmu viņu dzirdējis dzīvajā. Man tāda iespēja teorētiski bija līdz deviņu gadu vecumam. Piedzimu 1968., viņš nomira 1977. gadā. Ilgu laiku man bija vienalga – tas ir Preslijs vai kāds cits. Vienkārši dzirdēju foršu mūziku, man patika, dziedāju. Bet galvenais, ka es viņu nekad neesmu centies tā īpaši...

– **... idealizēt?**

– Glorificēt un pielaist pārāk tuvu. Vienmēr esmu centies novilkt līniju. Un arī viņa mūziku vienmēr cenšos nevis kopēt viens pret vienu, bet ielikt arī kaut ko no sevis. Man tas skan mazliet citādi, lai gan par daudziem gabaliem cilvēki apgalvo, ka esot ārkārtīgi līdzīgi. Droši vien tembris tāds, sevišķi lēnajos gabalos, mīlestības balādēs. Elvis jau bija ārkārtīgi vispusīgs – gan ātros, gan lēnos izpildīja vienādi perfektī. Viņš lielā mērā bija ģēnijs.

– **Vai ir kādi punkti, kas jūsu dzīvē ir līdzīgi?**

– Viens no tiem – par ģitāru, arī viņam to uzdāvināja bērnībā. Mums katram ir pa vienai atvasei, man –

dēls, viņam – meita. Arī tas, ka abiem ļoti patik mašīnas. Elvisam bija ļoti liels autoparks, man gan tāda nav, bet garāžā stāv viens 1960. gada *Chevrolet Impala*.

– **Braucošs?**

– Jā, lielais amerikāņu autiņš. Esmu arī Amerikāņu auto kluba biedrs.

– **Tad tu vismaz reizi gadā ar to izbrauc goda apli?**

– Sezonas atklāšanā. Tas, protams, pieder pie stila, tāpat kā frizūra.

– **Vai esi braucis pa Elvisa vietām?**

– Amerikā esmu bijis vienu reizi, bet ne Memfisā, kur Elviss dzīvoja un kur tagad ir viņa piemiņas māja, muzejs. Piederu pie cilvēkiem, kam Amerika ļoti patik, man tā vienmēr ir bijusi sapņu zeme. Es noteikti gribu tur aizbraukt, ceru – tuvākajos gados vismaz uz pāris mēnešiem. Noīrēt mašīnu, nobraukt pāri – varbūt pa slaveno ceļu *Road 66* – un apmeklēt visas tās vietas. Bet tam vajag laiku un līdzekļus, nopietni jāgatavojas. Nedēļā vai divās Ameriku nevar sapsrast.

– **Daudziem radošiem latviešiem durvis uz pasauli nav atvērtas valodas dēļ. Tu tur varētu būt kā zivs ūdenī.**

– Pirmkārt, es ļoti labprāt dzīvoju Latvijā un pat nevaru iedomāties... Man noteikti būtu ļoti grūti braukt citur, uz citu valsti, pat ja tā būtu Amerika. Otrkārt, man liekas, ka runas par tām iespējām lielā mērā ir mīts – tur ir sarežģīti atrast savu vietu. Viņiem tādi mūziķi, elvisi, ir uz katra stūra. Un viņi diezgan nelabprāt laiž iekšā...

– **... savā smilšu kastē?**

– Jā. Cilvēkiem, kas aizbraukuši no Latvijas un mēģinājuši Amerikā nodarboties ar mūziku, iet diezgan grūti. Ja arī viņus ielaiž tajā klubā, parasti tā nav tāda samaksa kā vietējiem. Viens ir aizbraukt, kad uzaicina uzstāties koncertā, bet pavisam kas cits – ja gribi darboties pastāvīgi. Līdzīga situācija īstenībā ir arī Latvijā. Grupu ir ļoti daudz, un vairāk vai mazāk viss notiek uz personīgu kontaktu principa – ja pazīst kluba menedžeri, tad labi. Tā ka par ārzemēm ilūzijas neloloju – ka es tur aizbrauktu un būtu kādam ārkārtīgi vajadzīgs.

– **Tu reāli skaties uz dzīvi?**

– Domāju, ka savu nišu esmu ieņēmis šeit, un man tāda Sprīdīša, laimes meklētāja, sindroma, nav. Protams, ja būtu nepieciešamība cīnīties par sevi, es to darītu. Bet esmu laimīgs, ka varu to darīt šeit. Ka kādam tas ir vajadzīgs, ka ir cilvēki, kam šī mūzika patik. Tas, protams, nav tik plašs loks kā latviešu šlāgerim, bet tas ir dabīgi un saprotami. Man ir prieks par tiem, kas manu mūziku klausās, atbalsta, priecājas. Vienmēr esmu teicis, ka labāk spēlēt krogā vienam cilvēkam, kas tiešām tevī klausās, izbauda, ir laimīgs, nevis pilnam krogam, kas dzer alu, sarunājas un kam īstenībā pilnīgi vienalga. Tādas reizes ir bijušas, un tad varu spēlēt visu vakaru...

– **... un arī esi laimīgs.**

– Jā, arī esmu laimīgs! Jo šajā gadījumā nav svarīga kvantitāte, bet kvalitāte. Cilvēks gūst gandarījumu, tad vismaz viņam šo vakaru esmu padarījis skaistāku.

– **Kad septembrī kāpsi uz Dailes teātra skatuves, kāds būs tavs vēstījums sanākušajiem?**

– Dziedot, runājot, dejojot – vienmēr ir svarīgi to darīt no sirds. Tad var arī angļiski – viņi sapratis.

– **Bet kas tas ir – dzīvesprieks, dzīves mīlestība, romantika?**

– Viss kopā. Mūzika, ko dziedu, vispār ir ļoti dzīvespriecīga. Pat ja tā ir balāde par neizdevušos mīlestību, tur tik un tā ir kaut kas tāds... gaišs. Uzskatu, ka visu – pat kļūdas, neveiksmes – vajag uztvert pozitīvi. Dzīvē viss ir līdzsvarā. Vienmēr pilnīgi negaidīti parādās kaut kas skaists. Un vēsts ir – tā skaistā mūzika, kas bija sešdesmitajos. Negribu noliegt šīs dienas kompozīcijas, bet bija laiks, sevišķi Amerikā, kad ražoja visas tās skaistās mašīnas... Latvijas televīzijā ir raidījums par pasaules slavenākajām pludmalēm – to pat grūti izstāstīt, kas tas īsti ir. Tie bija mazliet citi laiki. Un arī dziesmas bija mazliet citas. Gribu par to atgādināt. Un gribu cilvēkiem pateikt – bija tādi laiki, tāda mūzika. Zināmā mērā tas saistīts ar bohēmu. Arī tagad – daudz kas ir labāks nekā padomju gados, bet cilvēki kļūvuši citi. Un kaut kas manā skatījumā ļoti vērtīgs no tā laika ir pazudis.

– **Ideālisms?**

– Varbūt. ■